

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 22 Nisan 2020
Sayı : 1269

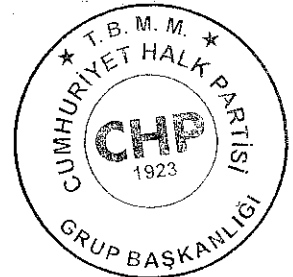
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.21.04.2020

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Esas Komisyon	Adalet
Tarih : 27 Nisan 2020	Esas No: 2/2831

23 Nisan 2020

23 Nisan 2020
647218

GENEL GEREKÇE

4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun "Kadının Soyadı" başlıklı 187. maddesi "*Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir.*" hükmünü haizdir. Buna göre kanun kadına iki seçenek sunmuştur. Kadın ya evlendiğinde kocasının soyadını alacaktır ya da eğer böyle bir talepte bulunursa kocanın soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilecektir. Kanunun emredici düzenlemesi açık olup, kadının evlenmesi halinde tek başına evlenmeden önceki soyadını kullanması olanaksız görünmektedir.

Bu durum öncelikle Anayasa madde 10 "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliği yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.*" düzenlemesi ile güvence altına alınmış olan eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Üstelik ilgili maddede devlete kadın-erkek eşitliğinin sağlanması görevi yüklenmiştir. Oysa halen, kadının evlendikten sonra sadece kendi soyadını kullanamaması, kadınlar aleyhine ayrımcılık oluşturmaktadır.

Anayasa madde 12 "*Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.*" düzenlemesini haizdir. Kişinin soyadını, evlense dahi koruyup-kullanabilme hakkı da hiç şüphesiz Anayasamızın bu hükmünün uygulama alanına girmektedir.

Anayasa madde 41 "*Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.*" düzenlemesi ile evlilikte eşler arası eşitliğin olduğu ayrıca vurgulanmıştır. Oysa kadının soyadı konusunda seçim hakkının olmayışı bu eşitlik durumunu açıkça ihlal etmektedir.

Kanunlar hiyerarşisi düşünüldüğünde; hiçbir kanun hükmünün Anayasaya aykırılık teşkil etmemesi gerekmektedir. Oysa Türk Medeni Kanununun 187. maddesi izah olunduğu üzere Anayasa madde 10'a, 12'ye ve 41'e açıkça aykırıdır.

Kadının soyadına ilişkin davaların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşındığı da olmuştur. Örneğin, Ünal Tekeli-Türkiye Davasında Ünal Tekeli, 1990 tarihinde yaptığı evlilik sonucu kocasının soyadını rızası olmaksızın kanun gereği almasının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürmüş ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu davada Türkiye aleyhine karar vermiştir.

Türk kadının, erkek ile eşit konumda olması için Türk Medeni Kanunu madde 187'nin değiştirilmesi bir zorunluluktur. Eşitlik ilkesi ile kanunlar hiyerarşisinin gereğinin yerine getirilmesi bakımından kadının evlenmeden sonra da evlenmeden önceki soyadını kullanabilmesi ve istemesi halinde kocanın soyadını alabilmesi yönünde bir değişiklik yapılması gerektiği açıktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Yapılan değişiklikte eşitlik ilkesi ile kanunlar hiyerarşisinin gereğinin yerine getirilmesi gözetilerek; kadının soyadı hususunda önceliğin kendi rızasında olması ve evlenmeden sonra, evlenmeden önceki soyadını tek başına kullanmaya devam etmesi ve isteği halinde kocanın soyadını da tek başına veya evlenmeden önceki soyadı ile birlikte kullanabilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunun 187. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Madde 187 - Kadın evlendiğinde, evlenmeden önceki soyadını muhafaza eder ve tek başına bu soyadını kullanır.

Ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuru ile; evlenmeden sonra kocasının soyadını kullanabilir. Kadın yapacağı başvurusunda, kocasının soyadını tek başına kullanmayı yahut evlenmeden önceki soyadından sonra gelmek üzere kullanmayı seçebilir."

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

